

Sygn. akt IV Ka 565/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Marta Legeny-Błaszczyk (spr.)

Sędziowie SA w SO Stanisław Tomasiak

SSR del. Piotr Koćmiel

Protokolant zastępca kierownika Karol Depczyński

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Janusza Omyły

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2014 roku

sprawy **R. B.**

oskarżonego z art.163§1 kk w zw. z art.160§3 kk w zw. z art.157§3 kk w zw. z art.11§2 kk

W. S.

oskarżonego z art.163§2 kk w zw. z art.160§3 kk w zw. z art.157§3 kk w zw. z art.11§2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 18 czerwca 2014 roku sygn. akt VI K 103/14

na podstawie art. 437§1 i 2 kpk, art. 438 pkt 1 i 4 kpk, art. 634 kpk, art. 627 kpk **zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonych R. B. i W. S. w ten sposób, że:**

1. w miejsce rozstrzygnięcia zawartego w pkt 5 orzeka:

- na podstawie art. 46§1 kk od oskarżonych R. B. i W. S. tytułem obowiązku naprawienia szkody:
- na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. kwoty po 4.468,03 (cztery tysiące czterysta sześćdziesiąt osiem 03/100) złotych;
- na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. kwoty po 3.437,39 (trzy tysiące czterysta trzydzieści siedem 39/100) złotych;
- na podstawie art. 46§2 kk od oskarżonych R. B. i W. S. na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. nawiązki w kwotach po 2.000 (dwa tysiące) złotych;

2. w miejsce rozstrzygnięcia zawartego w pkt 6 wyroku zasądza od oskarżonych R. B. i W. S. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za postępowanie pierwszoinstancyjne:

- na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. kwoty po 1.008 (jeden tysiąc osiem) złotych;

- na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. kwoty po 504 (pięćset cztery) złotych;

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

zasądza od oskarżonych R. B. i W. S. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego poniesionych w postępowaniu odwoławczym:

- na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. kwoty po 420 (czteryście dwadzieścia) złotych;
- na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. kwoty po 210 (dwieście dziesięć) złotych;

zasądza od oskarżonych R. B. i W. S. na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 10 (dziesięć) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IV Ka 565/14

UZASADNIENIE

R. B. i W. S. zostali oskarżeni o to, że w dniu 01 stycznia 2014r. w K. gm. M. działając wspólnie i w porozumieniu nieumyślnie spowodowali zdarzenie zagrażające mieniu w wielkich rozmiarach w postaci budynku mieszkalnego S. S. w ten sposób, że po wcześniejszym zakupie zestawu petard o nazwie - fajerwerki zestaw sylwestrowy, w miejscowym sklepie spożywczo – przemysłowym, rzucali zapalone petardy w kierunku drewnianego zabudowania, w tym do jego wnętrza, doprowadzając do zaprószenia ognia, który mogli przewidzieć mając na względzie drewnianą konstrukcję budynku, co w konsekwencji doprowadziło do całkowitego spalenia domu, wewnątrz którego znajdował się w tym czasie pokrzywdzony, co mogli przewidzieć wiedząc o jego nieomogach ruchowych, przez co nieumyślnie narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, bowiem pokrzywdzony opuszczając płonące domostwo i nie mając innej drogi ucieczki musiał przejść przez płonącą sień, w wyniku czego doznał obrażeń ciała w postaci oparzenia I i II stopnia twarzy, klatki piersiowej i karku, a które to obrażenia spowodowały rozstrój zdrowia na okres powyżej 7 dni, **tj. o czyn z art. 163 § 2 kk w zw. z art. 160 § 3 kk w zw. z art. 157 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.**

Sad Rejonowy w Radomsku wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. akt VII K 103/14 uznał oskarżonych R. B. i W. S. za winnych popełnienia zarzucanego im czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 163 § 2 kk w zw. z art. 160 § 3 kk w zw. z art. 157 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i na podstawie art. 163 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył każdemu z nich karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk, art. 70 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawiesił w stosunku do oskarżonych wykonanie kar pozbawienia wolności na okres próby 2 lat,

- na podstawie art. 71 § 1 kk wymierzył oskarżonym kary grzywny w liczbie po 65 stawek dziennych, ustalając wysokości jednej stawki na kwotę 10 złotych,

- na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonych kar grzywny zaliczył oskarżonym okres tymczasowego aresztowania od dnia 01.01.2014r. do dnia 31.01.2014r. przyjmując, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dziennym stawkom grzywny,

- na podstawie art. 46 § 2 kk orzekł od oskarżonych nawiazki w wysokości po 3000 złotych na rzecz K. G., po 4000 złotych na rzecz M. S. i po 5000 złotych na rzecz S. S.,

- na podstawie art. 626 § 1 kpk w zw. z art. 627 kpk zasądził od oskarżonych na rzecz oskarżycieli posiłkowych K. G., M. S., S. S. po 504 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

- zwolnił oskarżonego od opłat i kosztów procesu, które przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych K. G., M. S. i S. S. w części dotyczącej orzeczenia o karze w stosunku do obu oskarżonych.

Apelacja wywiedziona została z podstawy prawnej art. 438 pkt 4 kpk i zarzuciła rażąco niewspółmierność kary polegającą na orzeczeniu od oskarżonych R. B. i W. S. nawiązek w wysokości po 3000 złotych na rzecz K. G., po 4000 złotych na rzecz M. S. i po 5000 złotych na rzecz S. S., których wysokość stanowi nieadekwatną represję karną do okoliczności popełnienia zarzucanego czynu, rodzaju i wagi naruszonych zasad bezpieczeństwa i zagrożonych dóbr chronionych prawnie oraz znacznej społecznej szkodliwości czynów.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze poprzez orzeczenie wobec obu oskarżonych środków karnych w postaci nawiązki na rzecz K. G. w wysokości po 5000 złotych tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, na rzecz M. S. po 15000 złotych tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem oraz na rzecz S. S. po 15000 złotych tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem oraz tytułem zadośćuczynienia za krzywdy związane z rozstrojem zdrowia a nadto zasądzenie od oskarżonych na rzecz oskarżycieli posiłkowych solidarnie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w takim zakresie, że na skutek jej wniesienia powstały podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 46 § 1 i § 2 kk orzekanie nawiązki winno mieć charakter wyjątkowy i mieć miejsce w przypadku zaistnienia w sprawie nieprzewycięzonych trudności w dowodzeniu wysokości szkody. Regułą powinno być natomiast orzekanie obowiązku naprawienia szkody w wysokości odpowiadającej wysokości szkody.

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że w rozpoznawanej sprawie nie można mówić o trudnościach, a tym bardziej o nieprzewycięzonych trudnościach, w ustaleniu wysokości szkody poniesionej przez pokrzywdzonych K. G., M. S. i S. S.. Na niegodności czy znaczne utrudnienia w ustaleniu rozmiarów i wysokości szkody nie wskazał też sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Zawarta w aktach sprawy dokumentacja szkody powstałej na skutek zachowania oskarżonych, w tym w szczególności „Raport końcowy likwidacji szkody” – k. 194 – 199, w sposób jasny i czytelny określa wysokość szkody powstałej po stronie pokrzywdzonych K. G., M. S. i S. S.. Wynika z niego, że łączna wartość szkody spowodowanej czynem zarzuconym oskarżonym wyniosła **41.248,71 złotych**. Na tę sumę składają się:

- kwota 28.800,36 zł - koszt naprawy uszkodzeń zniszczonego budynku mieszkalnego,
- kwota 3.436,26 zł – koszt naprawy uszkodzeń powstałych w budynku obory,
- kwota 6.272,39 zł – wartość uszkodzonego mienia ruchomego,
- kwota 2.739,70 zł – koszt rozbiórki budynku mieszkalnego.

Szczegółowe wyliczenie w/w kwot obrazują dodatkowo kosztorysy zawarte na kartach 200 – 227. Żaden z w/w dokumentów nie był kwestionowany przez strony postępowania. Nie były też zgłaszane co do nich jakiegokolwiek zastrzeżenia czy uwagi. Dlatego w ocenie Sądu Odwoławczego winny one stanowić podstawę ustaleń w zakresie wysokości szkody spowodowanej czynem oskarżonych R. B. i W. S.. Nie jest tym samym uzasadniona kwota 50.000 zł określona we wniosku pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych o orzeczenie wobec oskarżonych obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody – k. 173v oraz w apelacji. Pełnomocnik oskarżycieli, poza gołosłownymi twierdzeniami, nie wykazał w żaden sposób, że żądana przez niego kwota jest uzasadniona i znajduje potwierdzenie w zebranym w sprawie materiale dowodowym.

Mając na uwadze, że nieruchomości, na której znajduje się zniszczony dom i obora jest współwłasnością trzech pokrzywdzonych M. S., K. G. i S. S., których udziały wynoszą odpowiednio 4/6, 1/6 i 1/6 stwierdzić należy, że szkoda powstała w majątku w/w pokrzywdzonych obejmuje:

- kwotę 27.499,14 zł w przypadku pokrzywdzonej M. S. (4/6 x 41.248,71zł)

- kwoty po 6.874,78 zł w przypadku pokrzywdzonych K. G. i S. S. (1/6 x 41.248,71 zł).

Jednocześnie z materiału aktowego sprawy wynika, że jedna z pokrzywdzonych tj. M. S., otrzymała od ubezpieczyciela (...) S.A. odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia domu, mienia ruchomego, obory, garażu i stodoły od ognia i innych zdarzeń losowych (nr polisy (...) – (...)) w łącznej wysokości **25.436,26 zł**. Na tę sumę składają się kwoty: 20.000 zł tytułem maksymalnej kwoty, na jaką został ubezpieczony dom, 2.000 zł tytułem maksymalnej kwoty, na którą ubezpieczone zostało mienie ruchome oraz 3.436,26 zł tytułem ubezpieczenia obory – vide notatka urzędowa k. 285, oświadczenie K. G. – k. 283v. Zatem pozostała do pokrycia wysokość szkody wynosi **15.812,45 zł** (41.248,71 zł – 25.436,26zł).

Nieuwzględnienie tej okoliczności przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy mogłoby skutkować sytuacją, w której oskarżeni zobowiązani byłiby do zapłaty tej samej kwoty dwukrotnie, gdyż kwota 25.436,26 zł może być przedmiotem regresu ubezpieczyciela (...) S.A. w stosunku do oskarżonych R. B. i W. S. po zakończeniu postępowania karnego.

Ponieważ pokrzywdzona M. S., jak wskazano powyżej, otrzymała tytułem ubezpieczenia kwotę 25.436,26 zł a przypadająca na nią część szkody obejmuje kwotę 27.499,14zł, pozostała do wyrównania szkoda wynosi 2.062,88zł (27.499,14zł – 25.436,26zł). Okoliczność ta pozostaje bez wpływu na wyliczenie kwot przypadających tytułem naprawienia szkody pokrzywdzonym K. G. i S. S., którym jak wynika z powyższych wyliczeń, należne są kwoty po 6.874,78 zł.

Czyniąc ustalenia w zakresie kwot przypadających na poszczególnych pokrzywdzonych Sąd Odwoławczy uwzględnił też fakt, iż z uwagi na śmierć pokrzywdzonej M. S. w dniu 13.07.2014r. – akt zgonu k. 281 i wstąpienie w jej prawa na podstawie art. 52 § 1 kpk K. G. – oświadczenie k. 283v., to ona stała się osobą uprawnioną do otrzymania kwoty 2.062,88 zł, należnej zmarłej pokrzywdzonej M. S.. Zatem łączna kwota przypadająca na pokrzywdzoną K. G. to 8937,66zł.

Mając na uwadze, że obaj oskarżeni w równym stopniu przyczynili się do powstania szkody Sąd Odwoławczy uznał, że winni oni w równych częściach pokryć wyrządzoną szkodę.

Podsumowując przedstawione powyżej rozważania wskazać należy, że zebrany w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający dla poczynienia ustaleń w zakresie wysokości szkody spowodowanej czynem oskarżonych a w konsekwencji, mając na uwadze złożone przez pokrzywdzonych wnioski o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody, należało zmienić zaskarżony wyrok i na podstawie art. 46 § 1 kk orzec wobec oskarżonych R. B. i W. S. tytułem obowiązku naprawienia szkody na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. kwoty po 4.468,03zł (1/2 x 8937,66zł) a na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. kwoty po 3.347,39 zł (1/2 x 6.874,78zł).

Wniosek pokrzywdzonych ponad w/w kwoty ocenić należy jako nieuzasadniony.

Przechodząc do rozważań w zakresie wniosku pokrzywdzonego S. S. o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zauważyć należy, że z porównania żądanych w apelacji kwot dla K. G. – po 5.000zł od obu oskarżonych tytułem obowiązku naprawienia szkody i dla S. S. – po 15.000zł od obu oskarżonych tytułem obowiązku naprawienia szkody i zadośćuczynienia oraz wielkości ich udziałów, która w obu przypadkach jest taka sama tj. wynosi 1/6, uznać należy, że zawarty w apelacji wniosek obejmuje kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Stosując ten sam tok rozumowania oraz analizując treść punktu 5 zaskarżonego wyroku stwierdzić należy, iż sąd pierwszej instancji w zasądzonej na rzecz S. S. kwocie 10000zł (po 5.000 zł od każdego z oskarżonych) zawarł kwotę 4.000 złotych

tytułem zadośćuczynienia, gdyż zasądzona na rzecz pokrzywdzonej K. G. kwota to 6.000zł (po 3.000 zł od każdego z oskarżonych).

Jeżeli pokrzywdzony złożył wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia w trybie art. 46 kk, to wydając wyrok skazujący sąd jest zobowiązany do uwzględnienia takiego wniosku, wybierając między zasądzeniem zadośćuczynienia albo nawiązki oraz swobodnie orzekając o wysokości zadośćuczynienia bądź nawiązki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2014r., WA 29/13, LEX nr 1433729).

Mając na uwadze, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie jest wystarczający dla poczynienia dokładnych ustaleń w zakresie doznanej przez pokrzywdzonego S. S. krzywdy w pełni uprawnionym jest orzeczenie nawiązki. Sięganie po instytucję nawiązki przewidzianą w art. 46 § 2 kk ma rację bytu tylko wtedy, gdy ustalanie wysokości krzywdy wymuszałoby na Sądzie dodatkowe procedowanie w celu prawidłowego określenia jej wielkości. Podkreślić przy tym należy, że dla ustalenia rozmiarów krzywdy nie jest wystarczające ustalenie zakresu obrażeń i czasookresu naruszenia czynności narządów ciała, lecz konieczne jest przeprowadzenie choćby dowodu z opinii biegłego, który dokona szczegółowej oceny obrażeń pokrzywdzonego, wywołanych nimi cierpień i ich wpływu na dalsze funkcjonowanie poszkodowanego. Cech tych nie spełnia opinia biegłego – k. 26, która sporządzona została na potrzeby ustalenia znamion czynu z art. 157 kk.

Podnieść należy, że orzekanie o środkach karnych rządzi się tymi samymi zasadami, co orzekanie kar (art. 56 kk). Ich górną granicę winien wyrażać stopień winy oskarżonego, a także okoliczności odnoszące się m.in. do charakteru czynu, skutków przestępstwa itd. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że nawiązka pełni funkcję zryczałtowanego odszkodowania a tym samym ma też charakter cywilnoprawny. Biorąc pod uwagę wymienione przesłanki uznać należy, że wnioskowana przez pełnomocnika pokrzywdzonego S. S. kwota 20.000 zł jest wygórowana i nie znajduje uzasadnienia ani w stopniu winy oskarżonych ani w charakterze czynu. Nie uzasadnia jej także zakres i stopień obrażeń doznanych przez pokrzywdzonego ani też długość okresu pobytu w szpitalu. W ocenie Sądu Odwoławczego adekwatną i współmierną do popełnionego czynu i poniesionych przez pokrzywdzonego obrażeń będzie kwota 4000 złotych orzeczona tytułem nawiązki.

Śmierć oskarżycielki posiłkowej M. S. po wydaniu zaskarżonego wyroku i wstąpienie w jej prawa, na podstawie art. 52 § 1 kpk, jej córki K. G., skutkowało koniecznością zmiany rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 6 wyroku sądu pierwszej instancji i zasądzeniem od oskarżonych R. B. i W. S. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za postępowanie pierwszoinstancyjne na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. kwoty 1.008zł, gdyż stała się ona osobą uprawnioną do otrzymania kwoty 504 zł, należnej zmarłej pokrzywdzonej M. S., zaś na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. S. kwoty 504 zł.

W pozostałej części zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

O kosztach zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym zasądzonych od oskarżonych R. B. i W. S. na rzecz oskarżycieli posiłkowych K. G. i S. S. Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 627 kpk w związku z § 2 pkt 1 i 2 oraz § 14 ust. 2 pkt 4 i ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. Nr 49, poz. 223 ze zm.). Podwójna wysokość kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym zasądzona na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. G. wynika z jej wstąpienia w prawa zmarłej oskarżycielki posiłkowej M. S., na której rzecz została również wniesiona apelacja.

Stosownie do § 2 pkt 1 i 2 oraz § 14 ust. 7 w/w Rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie sąd zasądzając opłatę za czynności pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy, charakter sprawy i wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia tej opłaty stanowią stawki minimalne określone m.in. w § 14 ust. 2 pkt 4, zgodnie z którym stawka ta w postępowaniu przed sądem okręgowym jako drugą instancją wynosi 420 złotych, z tym zastrzeżeniem, że opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna.

Sąd Okręgowy uznał, że nakład pracy, charakter sprawy i wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych uzasadnia przyznanie kosztów w stawce minimalnej tj. 420 zł.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach sądowych w postępowaniu odwoławczym stanowiły przepisy wskazane w części dyspozytywnej wyroku.